

TÖÖINSPEKTSIOONI

2005. AASTA I KVARTALI ARUANNE

1. 2005. aasta järelevalve prioriteedid ja tegevuse eesmärgid.

1.1 Sotsiaalministeeriumi strateegilised eesmärgid ja prioriteedid:

1.1.1 Ohutum töökeskkond:

- ✓ 2005.a lõpuks on tööõnnetuste ja kutsehaiguste tõttu kaotatud tööpäevade arv langenud vähemalt 163 000-ni (2004. a oli 165 000).

1.1.2 Kvaliteetsem tööelu:

- ✓ 2005.a lõpuks on deklareerimata töösuhete osakaal langenud (2004.a oli 9%).

1.2 Tööinspektsiooni 2005.a järelevalve prioriteedid:

1.2.1 Töötervishoidu ja tööohutust reguleerivate õigusaktide nõuete täitmise kontrollimine ja töökeskkonna hindamine eesmärgiga viia ettevõtete töökeskkond vastavusse õigusaktides sätestatud nõuetega ning tagada seega töötajate töötingimuste parendamine, nende tervise ja töövõime säilimine;

1.2.2 Ettevõtete töökeskkonna riskianalüüsi ja sisekontrolli taseme hindamisele suunatud sihtkontroll eesmärgiga saavutada ettevõtete töökeskkonnas esinevate ohtude ja riskide põhjalik väljaselgitamine ning abinõude rakendamine nende vältimiseks või vähendamiseks;

1.2.3 Euroopa Tööohutuse ja Töötervishoiu Agentuuri poolt kavandatud töötajate tervisele kahjuliku müra vähendamise kampaania, eesmärgiga suunata tööandjate tegevus abinõude rakendamisele mürast põhjustatud tervisekahjustuste vältimisele või vähendamisele;

1.2.4 Euroopa Vanemtööinspektorite Komitee (SLIC) poolt kavandatud "Ehitusohutuse kampaania uutes Euroopa Liidu liikmesriikides", eesmärgiga suunata ehitusettevõtjate tegevus ehitustööde ohutule korraldamisele ning tagada seega tööõnnetuste ja tööga seotud haigestumiste ennetamine ehitustöödel;

1.2.5 Töölepingu tingimuste ja andmete seaduse nõuetele vastavuse sihtkontroll eesmärgiga tagada töölepingute vastavus 2004.a 1. mail jõustunud töölepingu seaduse muudatustega ning selgitada välja kollektiivlepingute olemasolu ja selle rakendatavus töölepingule.

2. Järelevalvealane tegevus

2.1 2005. aasta I kvartalis viidi läbi 2153 kontrollimist (2004.a samal perioodil – 2001), neist 1216 korral kontrolliti töötervishoidu ja tööohutust reguleerivate õigusaktide täitmist (2004.a I kv – 1189) ja 937 korral töösuhteid reguleerivate õigusaktide täitmist. Kontrolliti 1037 ettevõtet, neist 705 kontrolliti töötervishoidu ja tööohutust ning 555 kontrolliti töösuhteid. Kohalike inspektsioonide järelevalvealast tegevust iseloomustab lisa 1. Hinnangud tööandjate tegevusele töötervishoiu ja tööohutuse seadusest tulenevate ülesannete täitmisel on esitatud lisa 2, hinnangud ettevõtete töökeskkonnaseisundi kohta lisa 3 ja ülevaade ettevõtetes esinevatest ohuteguritest lisa 4. Ülevaade kontrollimistest maakondade lõikes on esitatud lisa 5.

Töötervishoiu ja tööohutuse üldkontrolli käigus hinnati töökeskkonna seisundit 442 ettevõttes (2004.a I kv – 349). Järelevalve tulemusena

ettevõtte töökeskkonnas toimunud muudatusi hinnati 107 ettevõttes. Järelevalve tulemusena ettevõtete töökeskkonnas toimunud muudatusi iseloomustavad järgmised näitajad:

- ✓ kui ettevõtete esmakordsel kontrollimisel oli töökeskkonna riskianalüüs nõuetekohaselt läbiviidud 22% kontrollitud ettevõtetest ja 29% ettevõtetest esines puudusi, siis töökeskkonnas toimunud muutuste hindamisel oli see tehtud 81% ettevõtetest ja 13% ettevõtetest esines veel üksikuid puudusi;
- ✓ kui ettevõtete esmakordsel kontrollimisel toimis töökeskkonna sisekontroll 26% kontrollitud ettevõtetest ja 28% ettevõtetest esines selle töö tegemisel puudusi, siis töökeskkonnas toimunud muutuste hindamisel oli sisekontroll nõuetekohaselt korraldatud 88% ettevõtetest ja 8% ettevõtetest esines veel puudusi;
- ✓ kui töötajate tervisekontroll oli ettevõtete esmakordsel kontrollimisel nõuetekohaselt korraldatud 35% kontrollitud ettevõtetest ja 16% ettevõtetest esines puudusi, siis töökeskkonnas toimunud muutuste hindamisel oli see nõuetekohaselt korraldatud 75% ettevõtetest ja 11% ettevõtetest esines veel üksikuid puudusi;
- ✓ kui töötajate juhendamine oli ettevõtete esmakordsel kontrollimisel nõuetekohaselt korraldatud 37% kontrollitud ettevõtetest ja 45% ettevõtetest esines puudusi, siis töökeskkonnas toimunud muutuste hindamisel oli see nõuetekohaselt korraldatud 93% ettevõtetest ja 6% ettevõtetest esines veel üksikuid puudusi;
- ✓ kui ettevõtete esmakordsel kontrollimisel hinnati tööandjate tegevust töötervishoiu ja tööohutuse seadusest tulenevate nõuete täitmisel heaks - 18% kontrollitud ettevõtetest, rahuldavaks - 61% ettevõtetest ja mitterahuldavaks - 21% ettevõtetest, siis töökeskkonnas toimunud muutuste hindamisel hinnati tööandja tegevust heaks - 64% ettevõtetest, rahuldavaks - 36% ettevõtetest ja mitterahuldavaks mitte ühtegi ettevõtet;
- ✓ kui ettevõtete esmakordsel kontrollimisel anti ettevõtete töökeskkonnale tervikuna hea hinnang 14% kontrollitud ettevõtetest, 85% ettevõtetest esines veel puudusi ja 1% ettevõtete töökeskkonda hinnati nõuetele mittevastavaks, siis töökeskkonnas toimunud muutuste hindamisel anti ettevõtete töökeskkonnale tervikuna hea hinnang 45% ettevõtetest, rahuldav 55% ettevõtetest ja mitterahuldavaks ei hinnatud mitte ühtegi ettevõtte töökeskkonda.

2.2 Tööandjatele esitati 1049 ettekirjutust (2004.a I kv - 695), neist 667 töötervishoiu ja tööohutuse õigusaktide nõuete rikkumiste kõrvaldamiseks ja 382 ettekirjutust töösuhteid reguleerivate õigusaktide nõuete rikkumiste kõrvaldamiseks. Töötajate elule ohtliku töö tegemine peatati 15 töökohal ning ohtliku töövahendi kasutamine keelati 24 juhul (2004.a I kv vastavalt 19 ja 27).

2.3 Väärteomenetluse seadustiku alusel menetleti 48 juriidilise isiku ja 12 füüsilise isiku (2004.a I kv - vastavalt 34 ja 12) väärteoasja. Juriidilistele isikutele määrati trahve 126 700 krooni (2004.a I kv - 185 400 kr) ja füüsilistele isikutele 27 880 krooni (2004.a I kv - 10 020 kr). Kokku määrati trahve 154 580 krooni (2004.a I kv - 195 420kr). Asendustäitmise ja sunniraha seaduse alusel hoiatati sunnirahaga 286 tööandjat 1 099 300 krooni ulatuses. Sunniraha pöörati täitmisele 9 juhul 43 000 krooni.

2.4 Uuriti 118 raske ja 6 surmaga lõppenud tööõnnetuse asjaolusid ja põhjuseid (2004.a I kv vastavalt 116 ja 5).

2.5 Töölepingu seaduse ning töö- ja puhkeaja seaduse alusel vaadati läbi 1274 tööandjate taotlust (2004.a I kv - 1047). Tööandjatele anti 1011 nõusolekut või kooskõlastust, mis puudutasid 16 946 töötajat (2004.a I kv - 841 ja 12 818). Töölepinguseaduse § 68 alusel anti nõusolek osalise tööaja rakendamiseks või töötajate osaliselt tasustatavale puhkusele saatmiseks 51 ettevõtte 4846 töötajale (2004.a I kv - 54 ettevõtte 6025 töötajale). Töölepinguseaduse § 31 lg 1 ja § 75 alusel registreeriti 598 töölepingut (2004.a I kv - 569).

2.6 Vaadati läbi ja lahendati 48 töötaja kirjalikku avaldust (2004.a I kv - 48).

2.7 Töötervishoiu, tööohutuse ja töösuhete probleemide lahendamisel nõustati 658 tööandjat ja nende esindajat ning 1069 töötajat (2004.a I kv vastavalt 668 ja 954).

3. Tööõnnetused ja kutsehaigused

3.1 Tööõnnetused

2005.a I kvartalis esitati Tööinspeksiooni kohalikele inspeksioonidele 680 tööõnnetuse raportit (2004.a I kv - 850). 100000 töötaja kohta toimus 114 tööõnnetust (2004.a I kv - 142). Tööülesannete täitmisel sai surma 7 ning raske tervisekahjustuse 227 töötajat (2004.a I kv vastavalt 10 ja 243). 7-st surmaga lõppenud tööõnnetusest toimusid 3 liikluses ning 4 töötervishoiu või tööohutuse nõuete rikkumise tagajärjel.

2005.a I kvartalis tööõnnetuste arv vähenes suuremas osas maakondadest. Samaks jäi see vaid Järvemaal ning suurenes Läänemaal - 1 võrra, Valgamaal - 3 võrra, Viljandimaal - 4 võrra ning Eestist väljaspool samuti 4 tööõnnetuse võrra.

100000 töötaja kohta toimus kõige rohkem tööõnnetusi Lääne-Virumaal - 241 (2004.a I kv - 388); Järvemaal - 238 (2004.a I kv - 238) ja Harjumaal - 142 (2004.a I kv - 192).

Analüüsidest tööõnnetusi tegevusalade järgi, selgub, et 100000 töötaja kohta toimub kõige rohkem tööõnnetusi:

- keemiatööstuses - 306 (2004.a I kv - 279);
- mööblitööstuses - 280 (2004.a I kv - 344);
- puidutööstuses - 266 (2004.a I kv - 410);
- sides - 250 (2004.a I kv - 250);
- metallitööstuses - 184 (2004.a I kv - 215);
- põllumajanduses, jahinduses - 181 (2004.a I kv - 161);

Raskeid tööõnnetusi toimus kõige rohkem:

- metallitööstuses - 36 (16%) (2004.a I kv - 26 (11%));
- hulgi- ja jaekaubanduses - 23 (10%) (2004.a I kv - 29 (12%));
- ehituses - 18 (8%) (2004.a I kv - 21 (9%));
- avalikus halduses, riigikaitstes - 18 (8%) (2004.a I kv - 12 (5%));
- kinnisvara- üürimis- ja äritegevuses - 16 (7%) (2004.a I kv - 16 (7%));
- hariduses - 16 (7%) (2004.a I kv - 16 (7%));
- mööblitööstuses - 15 (7%) (2004.a I kv - 17 (7%));

3.2 Kutsehaigused

2005. aasta I kvartalis on Tööinspektsioonis registreeritud 27 esmaselt diagnoositud kutsehaigestumisjuhtumit (2004. a I kv - 34 juhtumit) 14 mehel ja 13 naisel.

Kõik juhtumid diagnoositi SA Põhja-Eesti Regionaalhaigla Töötervishoiu ja Kutsehaiguste Keskuse poolt

- Maakonniti on enim diagnoositud esmaseid kutsehaigusi:

	<u>2005.a I kv</u>	<u>2004.a I kv</u>
Tartumaa	4 e. 14,8%	2
Jõgevamaa	3 e. 11%	2
Ida-Virumaa	3 e. 11%	2
Pärnumaa	3 e. 11%	5
Võrumaa	3 e. 11%	2

Lääne-Virumaal ei ole diagnoositud ühtegi kutsehaigusjuhtumit ning üks juhtum on diagnoositud Lääne- ja Hiiumaal, Põlvamaal (2004.a. I kv diagnoositi 6 kutsehaigestumist), Raplamaal, Saaremaal ja Valgamaal.

- Enim diagnoositud kutsehaigusteks on:

	<u>2005.a I kv</u>	<u>2004.a I kv</u>
ülekoormushaigus	15 e. 55% kõigist juhtumitest	14
vaegkuulmine	4 e. 14,8%	8
vibratsioonitõbi	4 e. 14,8%	8

Käesoleva aasta I kvartalis on diagnoositud 2 käte ülekoormushaigus endisel lukksepal ja elektrikul ning karpaalkanali sündroom õmblejal, mis kuulub samuti ülekoormushaiguste hulka.

- Kutsealade järgi on enim diagnoositud esmaseid kutsehaigusi:

	<u>2005.a I kv</u>	<u>2004.a I kv</u>
põllutöeline, loomakasvataja	8 e. 29,6%	6
muud	7 e. 25,9%	5
traktoristid	6 e. 22%	12

Põllumajandustöötajatest 5 on lüpsjad - naised vanuses 51-58 aastat. Kõigil loomakasvatuse töötajatel on esmaselt diagnoositud kutsehaiguseks ülekoormushaigus. Haiguse väljakujunemise põhjuseks on raske füüsiline töö, raskuste käsitsi teisaldamine. Kuigi tervisehäired algasid nõukogude ajal, kui käsitsi töö osakaal oli väga suur, on ka tänase päeva seisuga loomakasvatuses palju käsitsi tööd, mis mõjutab haiguse väljakujunemist. Ülekoormushaiguse väljakujunemist soodustavad ka mikrokliima tingimused - esineb tuuletõmbus, niiskus ja suhteliselt madal ruumisise temperatuur. Sageli puudub soe puhkeruum organismi taastumiseks.

Traktoristidel on diagnoositud vibratsioonitõbe ja vaegkuulmist. Nimetatud haiguste teke ja süvenemine on seletav pikaajalise töötamisega ülenormatiivses müras, normist suuremas vibratsioonis, mis sageli iseloomustas nõukogudeaegseid liikurmehhanisme, seejuures ei väljastatud isikukaitsevahendeid või need ei vastanud toimivale ohutegurile.

- Vanuse järgi on esmaseid kutsehaigusi diagnoositud:
 Üle 61.a – 1 esmane kutsehaigus
 51 – 60 aastastel - 18 esmast kutsehaigust
 41 – 50 aastastel - 7 esmast kutsehaigust
 31 – 40 aastastel – 1 esmast kutsehaiguste (1 mees – endine traktorist)

Tööinspeksioonis registreeriti 2005. aasta I kvartalis 105 töötervishoiuarsti poolt diagnoositud tööst põhjustatud haigestumist (36 tööst põhjustatud haigestumist on diagnoositud 2004. aastal).

Registreeritud diagnoositud tööst põhjustatud haigestumistest 60 juhul on diagnoositud füüsilisest ülekoormusest põhjustatud haigestumised, eelkõige õlavöötme ja kätega seotud haigused (õlavöötme lihasvalud, karpaalkanali sündroom, epikondüliidid). 38 korral on diagnoositud vaegkuulmist mürast. Kõik haigused on diagnoositud pika tööstaažiga töötajatel.

Vanuselisel on tööst põhjustatud haigestumist diagnoositud:

25-34 aastastel – 9 töötajat, kellest 7 on diagnoositud füüsilisest ülekoormusest põhjustatud haigestumised, mille põhjuseks on füüsilise töö raskus (raskuste käsitsi teisaldamine, lokaalse lihaspingega töö).

35-44aastastel – 21 töötajat, kus 10 juhul on tegemist füüsilisest ülekoormusest põhjustatud haigestumistega.

45-54 aastastel – 42 töötajat, kus 13 juhul on diagnoositud vaegkuulmine mürast.

55-64 – 30 töötajat, kus 12 juhul on diagnoositud vaegkuulmine mürast, mille põhjuseks on pikaajaline töötamine mürarikas töökeskkonnas ilma isikukaitsevahenditeta eelnevate tööandjate juures (nõukogude ajal).

Ülaltoodu põhjal võib öelda, et Tööinspeksioonis 2005.a. I kvartalis registreeritud tööst põhjustatud haigestumised on välja kujunenud pikaegse töötamise tagajärjel tingimustes, mis on mõjutanud töötajate tervist. Kui vanemate töötajate puhul on tegemist ilmselt juba pöördumatute muutustega, siis 25-34 aastate töötajate töökorralduse -parandamise, ohutute ja õigete töövõtete omandamiseks (lihasgruppide füüsilise ülekoormuse vältimiseks) koolituste tõhustamise, isikukaitsevahendite range kasutamisega on võimalik vältida kutsehaiguse väljakujunemist.

Priit Siitan
 Peadirektor